

Covid-19: skats no ielas IV

Sabiedrības attieksme un rīcība Covid-19 apstākļos:
Antropoloģijas, sociālās psiholoģijas un komunikācijas
stratēģijas perspektīvas

Ivars Austers, LU, sociālpsihologs

Inguna un Holgers Eleri, LMA,
dizaineri

Klāvs Sedlenieks, RSU,
sociālantropologs

Zigurds Zaķis, komunikācijas stratēģis

Kvantitatīvās aptaujas: Berg Research,
SKDS Latvija

Etnogrāfiskie novērojumi: brīvprātīgā
sociālantropologu grupa

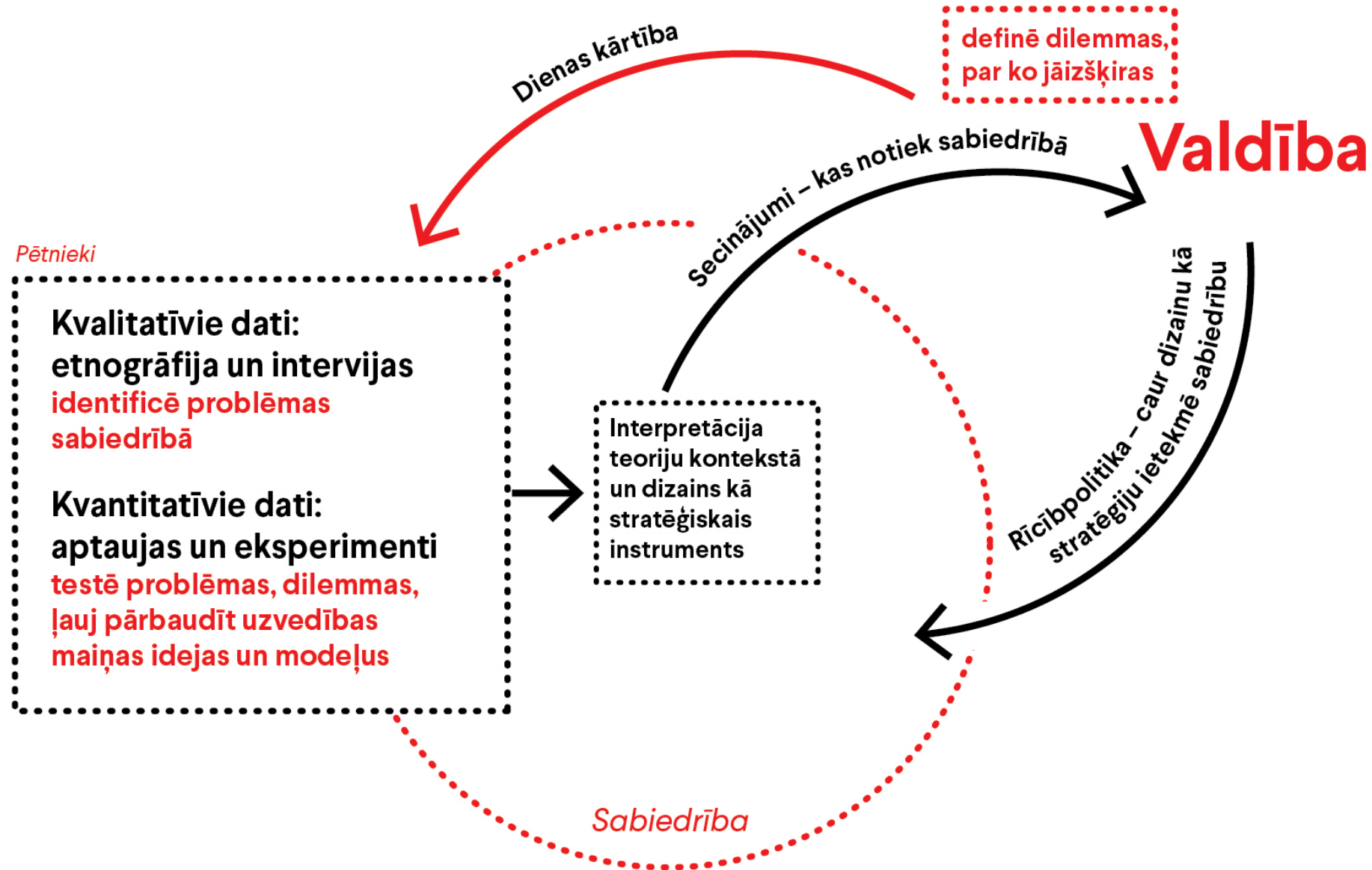
Pētījuma metodes

- Regulāri etnogrāfiskie novērojumi kopš krīzes sākuma dažādās Latvijas vietās (**marts-jūnijs**)
- Reprezentatīva kvantitatīvā aptauja (N=805), Berg Research, **aprīlis**
- Reprezentatīva kvantitatīvā aptauja (N=1007), Berg Research, **21.-27. maijs**
- Reprezentatīva kvantitatīvā aptauja (N=1005), SKDS, **3.-5. novembris**
- Reprezentatīva kvantitatīvā aptauja (N=1005), SKDS, **8.-11. decembris**
- Reprezentatīva kvantitatīvā aptauja (N=1005), SKDS, **12.-15. janvāris**

Prezentācijā:

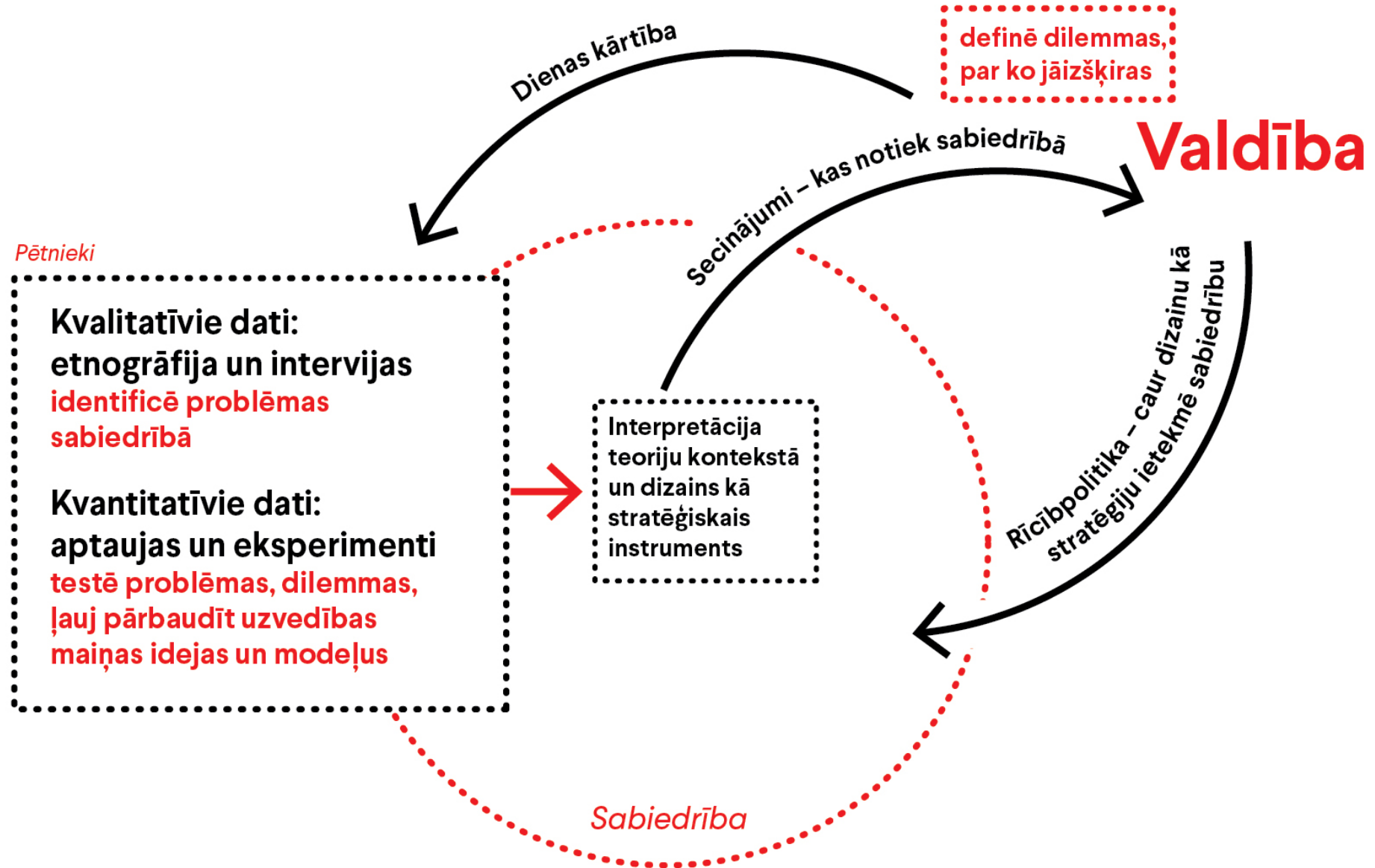
- Kāda ir iedzīvotāju attieksme pret esošajiem ierobežojumiem?
- Kāds ir valdības rīcības novērtējums?
- Kāda ir attieksme pret vakcināciju?
- Kāpēc neievēro ierobežojumus un ko darīt, lai to veicinātu?

Pētniecībā balstītu lēmumu pieņemšana

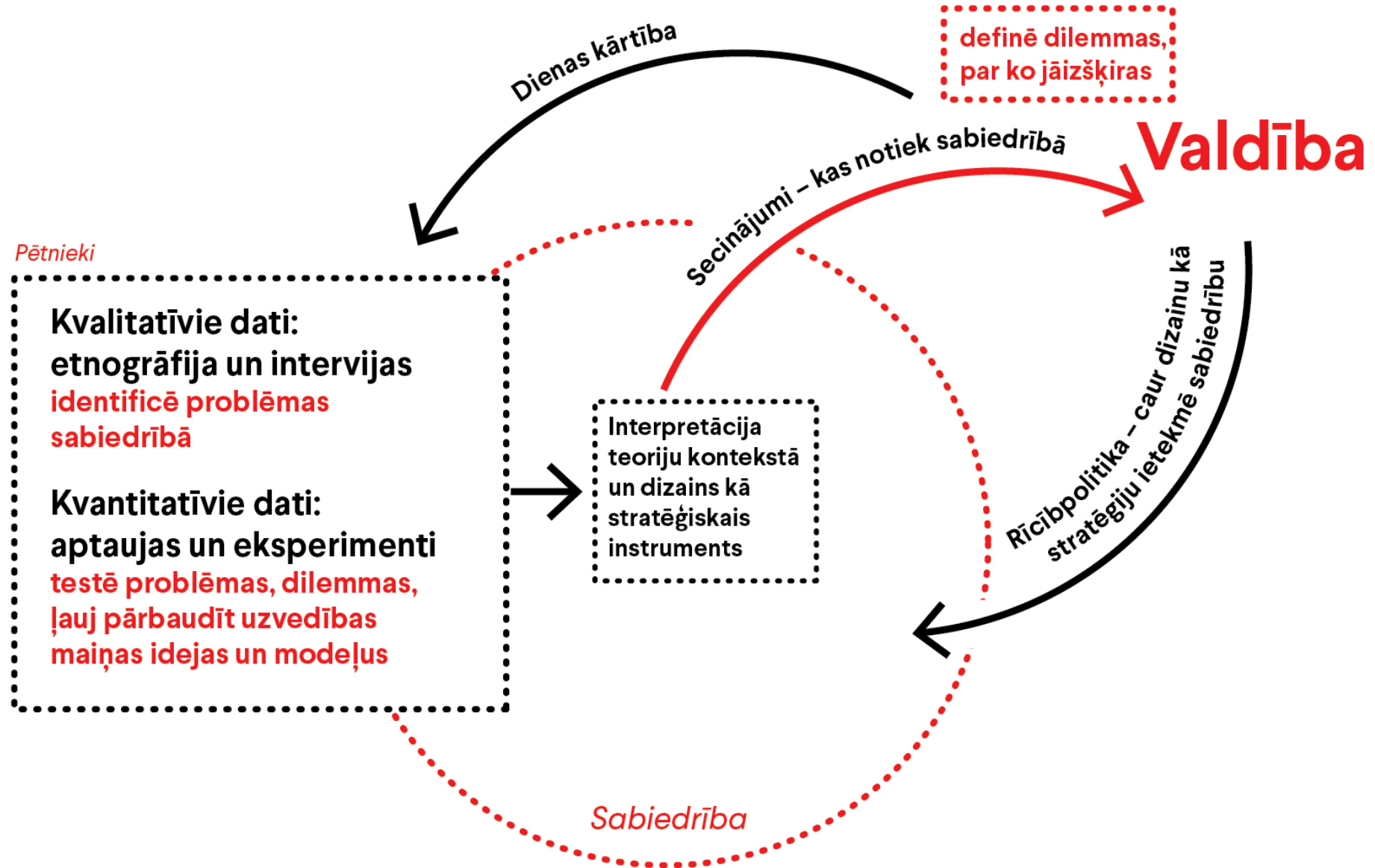

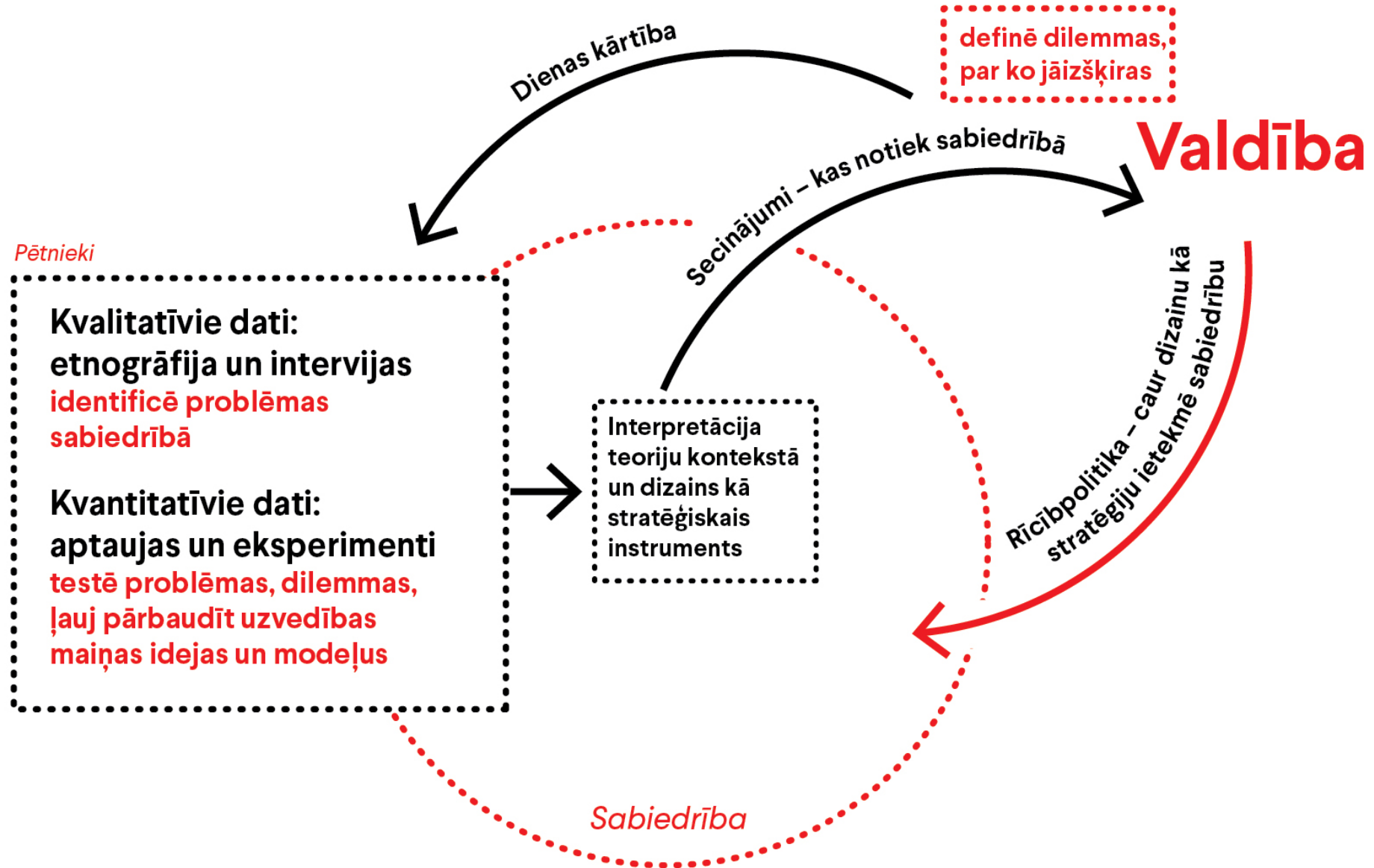
Pētniecībā balstītu lēmumu pieņemšana

Pētniecībā balstītu lēmumu pieņemšana

Pētniecībā balstītu lēmumu pieņemšana

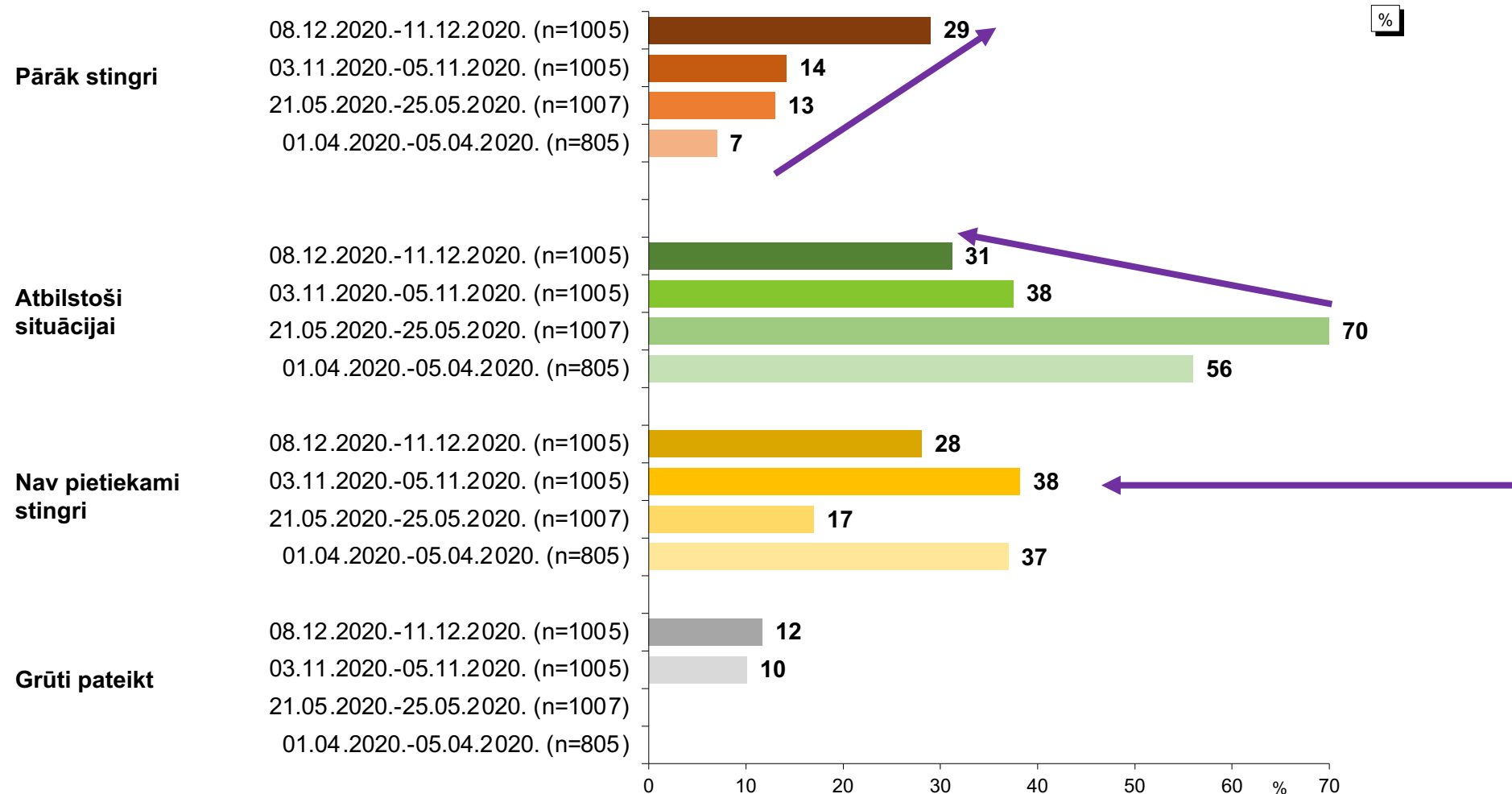

Attieksme pret
ierobežojumiem, valdības
darba vērtējums

Ierobežojumu vērtējums kopumā

Q3. "Valdība Latvijā ir ieviesusi vairākus dažādus ierobežojumus, kuru mērķis ir mazināt COVID-19 izplatību. Kā Jūs kopumā vērtējat šobrīd ieviestos ierobežojumus? Tie ir:"

04.2020., 05.2020., 11.2020. un 12.2020.aptaujū datu salīdzinājums

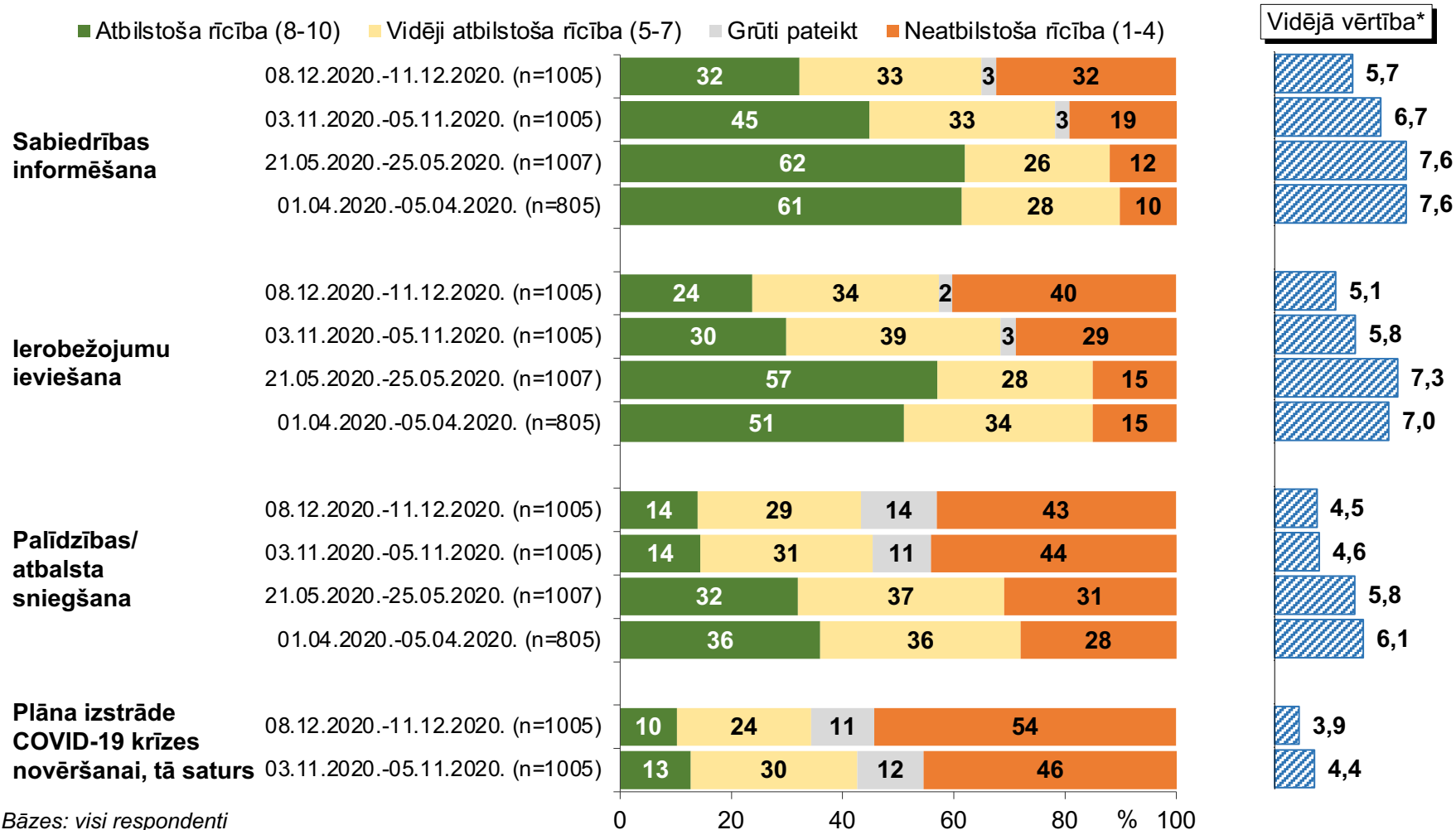

Bāzes: visi respondenti

Valdības rīcības vērtējums

Q2. "Lūdzu, novērtējiet, skalā no 1 līdz 10, Latvijas valdības šī brīža rīcību vairākās dimensijās, cīnoties ar vīrusa COVID-19 radīto apdraudējumu! 1 nozīmē - "valdības rīcība ir pilnīgi neatbilstoša", bet 10 - "valdības rīcība ir pilnīgi atbilstoša"."

04.2020., 05.2020., 11.2020. un 12.2020. aptauju datu salīdzinājums

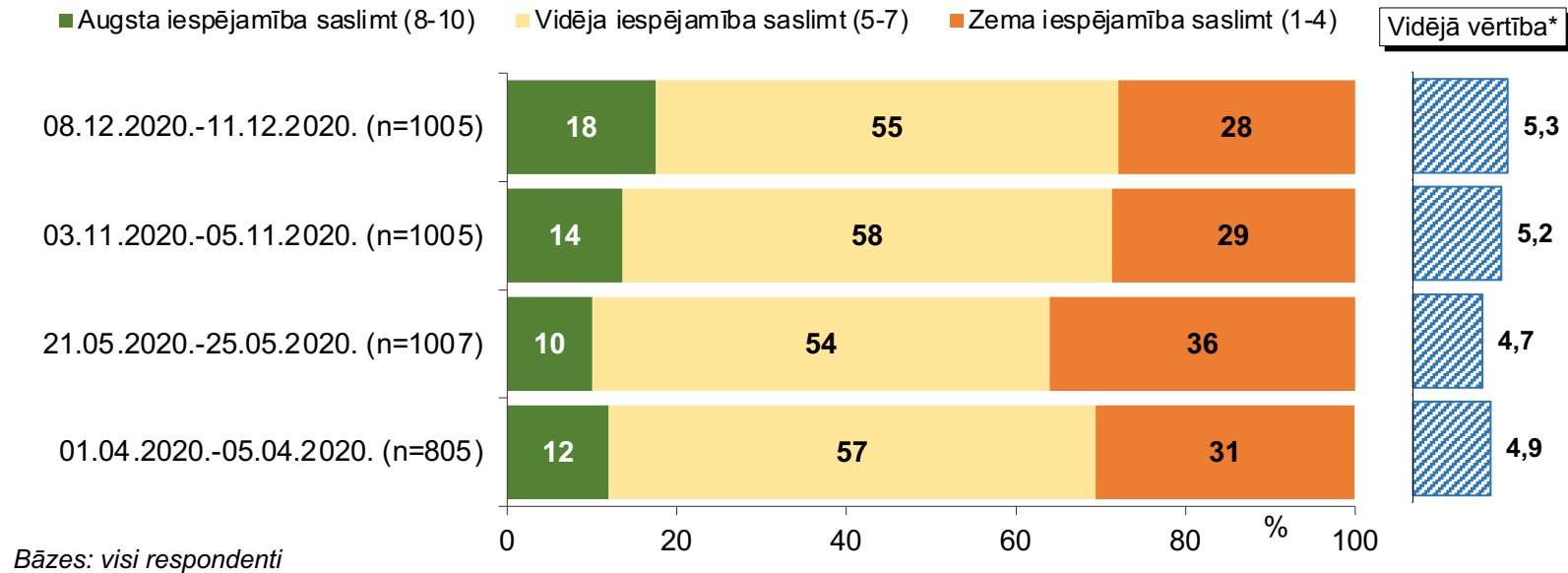
Bāzes: visi respondenti

*Bāzes vidējai vērtībai: respondenti, kuri ir snieguši konkrētu atbildi (netiek ņemts vērā atbildes "Grūti pateikt" minēšanas biežums). Vidējā vērtība skalā, kur «1» nozīmē «pilnīgi neatbilstoša rīcība» un «10» nozīmē «pilnīgi atbilstoša rīcība».

Personīgās saslimšanas iespējamības vērtējums

Q11. "Padomājiet šobrīd par sevi, cik liela ir varbūtība tieši Jums pašam/-ai saslimt ar COVID-19? Lūdzu, saslimšanas varbūtību novērtējiet skalā no 1 līdz 10, kur 1 nozīmē - noteikti neraslimšu, bet 10 – neizbēgami saslimšu."

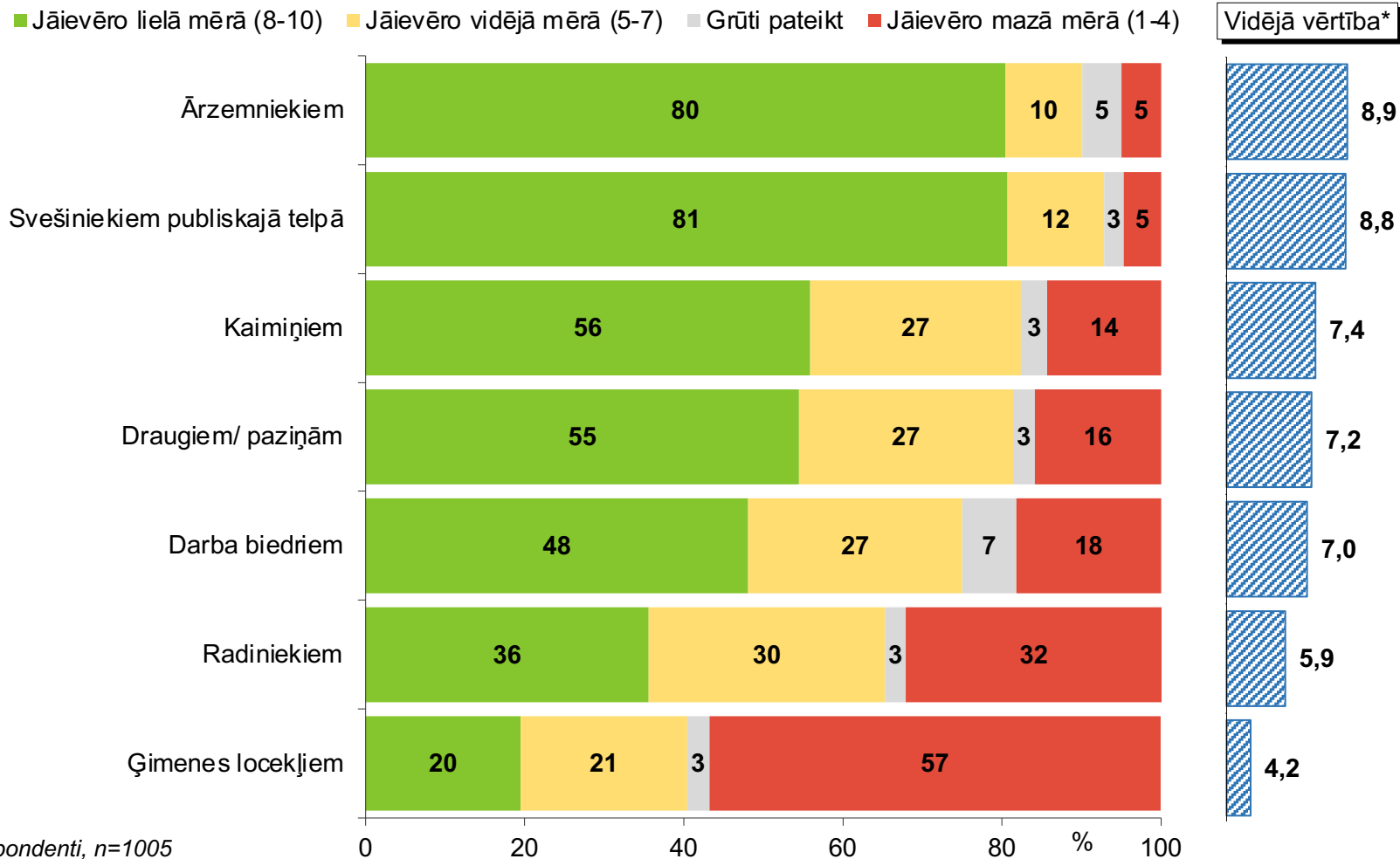
04.2020., 05.2020., 11.2020. un 12.2020. aptauju datu salīdzinājums

*Vidējā vērtība skalā, kur «1» nozīmē «noteikti neraslimšu» un «10» nozīmē «neizbēgami saslimšu».

Piesardzības pasākumu ievērošana pret sociālajām grupām

Q12. "Padomājiet, cik lielā mērā Jums ir jāievēro piesardzības pasākumi, sastopoties ar sekojošajām cilvēku grupām, lai Jūs nesaslimtu? Novērtējiet skalā no 1 līdz 10, 1 - nemaz nav jāievēro, bet 10 - jāievēro vislielākajā mērā."

**Ilūzija:
No savējiem nav jābaidās.**

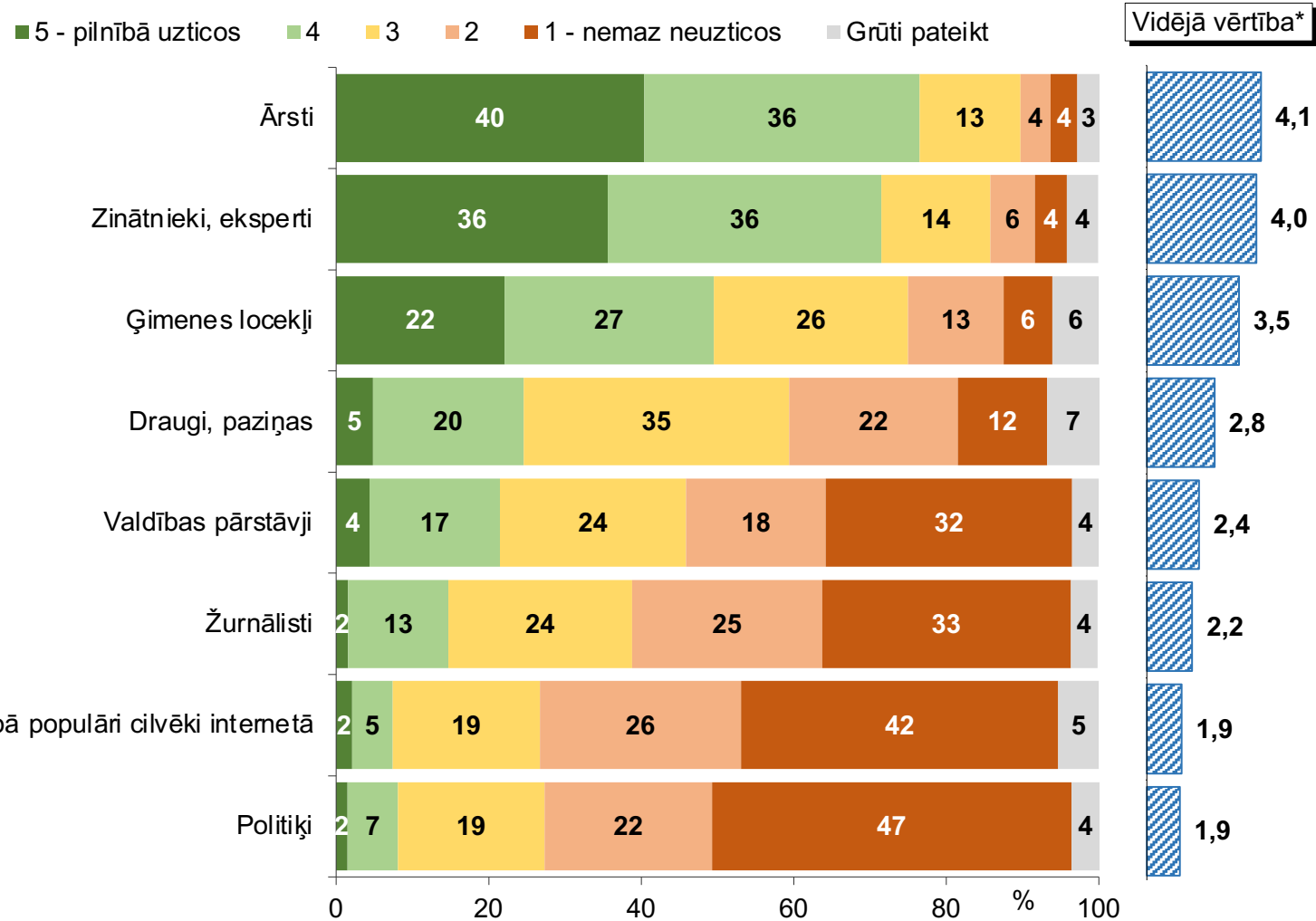
Bāze: visi respondenti, n=1005

*Bāze vidējai vērtībai: respondenti, kuri ir snieguši konkrētu atbildi (netiek ņemts vērā atbildes "Grūti pateikt" minēšanas biežums). Vidējā vērtība skalā, kur «1» nozīmē «nemaz nav jāievēro» un «10» nozīmē «jāievēro vislielākajā mērā».

Personas, kam uzticas COVID-19 jautājumos

P7. "Cik lielā mērā Jūs uzticaties šo grupu pārstāvjiem, kad viņi iesaka, ko darīt, kā labāk rīkoties COVID-19 laikā?"

Bāze: visi respondenti, n=1005

*Bāze vidējai vērtībai: respondenti, kuri ir snieguši konkrētu atbildi (netiek ņemts vērā atbildes "Grūti pateikt" minēšanas biežums). Vidējā vērtība skalā, kur «1» nozīmē «nemaz neuzticos» un «5» nozīmē «pilnībā uzticos».

Vakcinācija

Attieksme pret vakcinēšanos pret COVID-19

Paša attieksme

X4. "Un kā ir ar Jums pašu? Kurai no šīm grupām Jūs visdrīzāk piederat?"

%

Es gribu vakcinēties, izmantošu pirmo iespēju, lai vakcinētos pret COVID-19

32

Es varētu vakcinēties, tomēr vēlos nogaidīt

40

Es negribu vakcinēties pret COVID-19. Citi var darīt, kā grib, bet es to nedarīšu

18

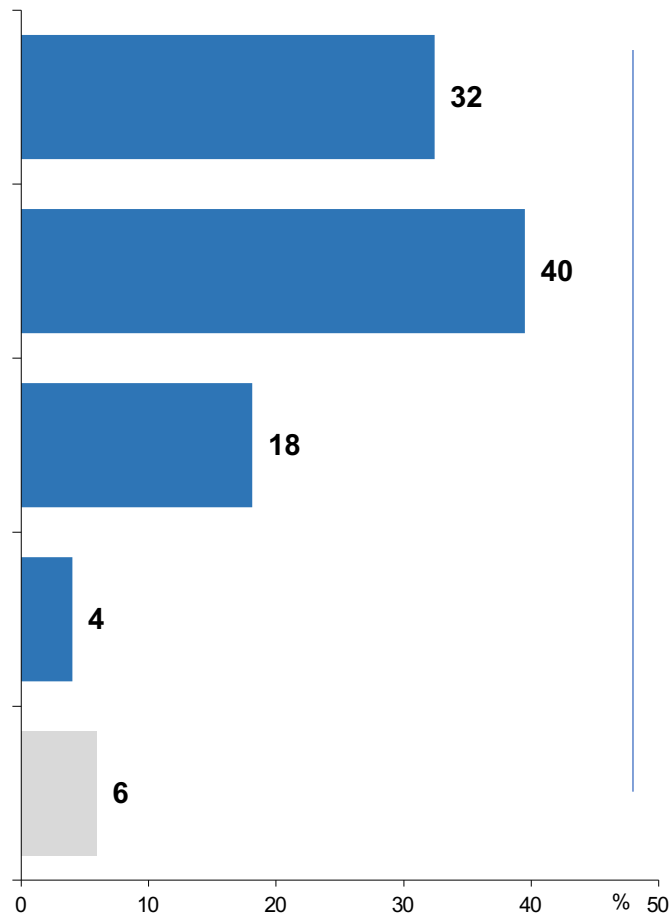
Es esmu kategoriski pret vakcinēšanos pret COVID-19. Uzskatu, ka arī citiem nevajadzētu vakcinēties

4

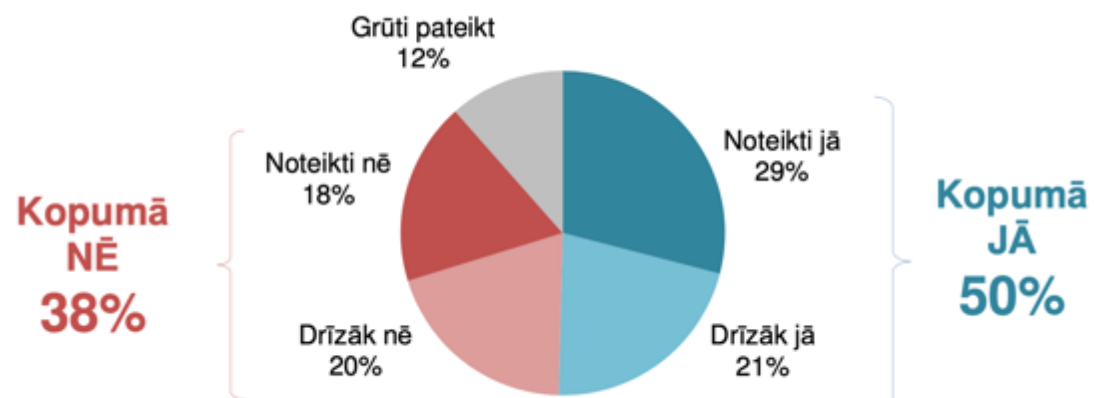
Grūti pateikt

6

Bāze: visi respondenti, n=1005

A1. «Latvijā ir sākusies iedzīvotāju bezmaksas vakcinācija pret Covid-19 izraisīto koronavīrusu. Vai Jūs vakcinēsieties, ja Jums tiks piedāvāta šāda iespēja?»

Bāze: visi respondenti, n=1117

Attieksme pret vakcinēšanos pret COVID-19

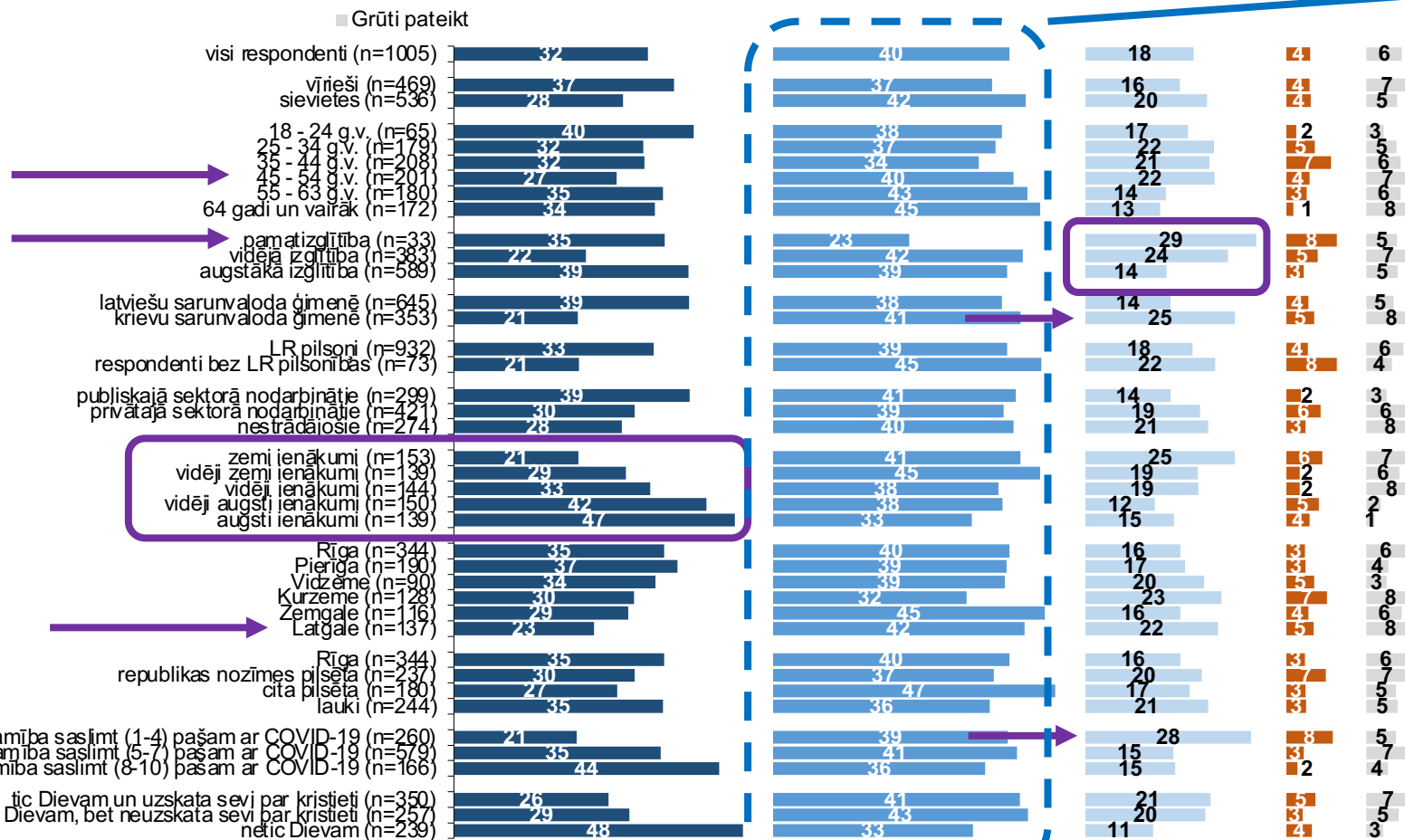
Paša attieksme: sociāldemogrāfisko grupu atbilžu sadalījums

X4. "Un kā ir ar Jums pašu? Kurai no šīm grupām Jūs visdrīzāk piederat?"

%

- Es gribu vakcinēties, izmantošu pirmo iespēju, lai vakcinētos pret COVID-19
- Es varētu vakcinēties, tomēr vēlos nogaidīt
- Es negribu vakcinēties pret COVID-19. Citi var darīt, kā grib, bet es to nedarišu
- Es esmu kategoriski pret vakcinēšanos pret COVID-19. Uzskatu, ka arī citiem nevajadzētu vakcinēties

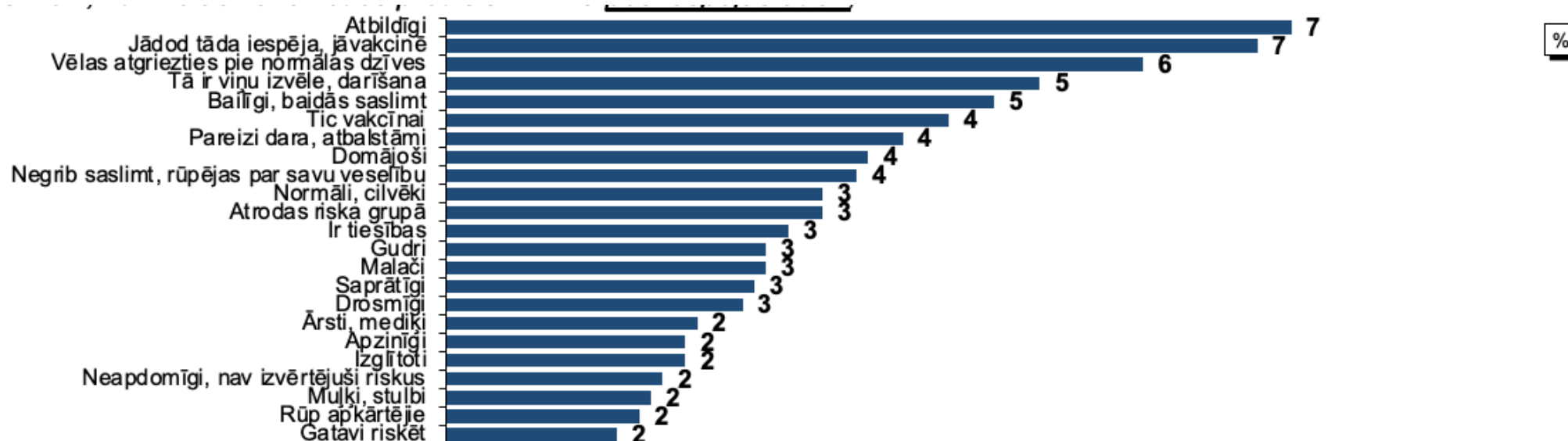
Galvenā mērķa grupa
(60 – 80%)

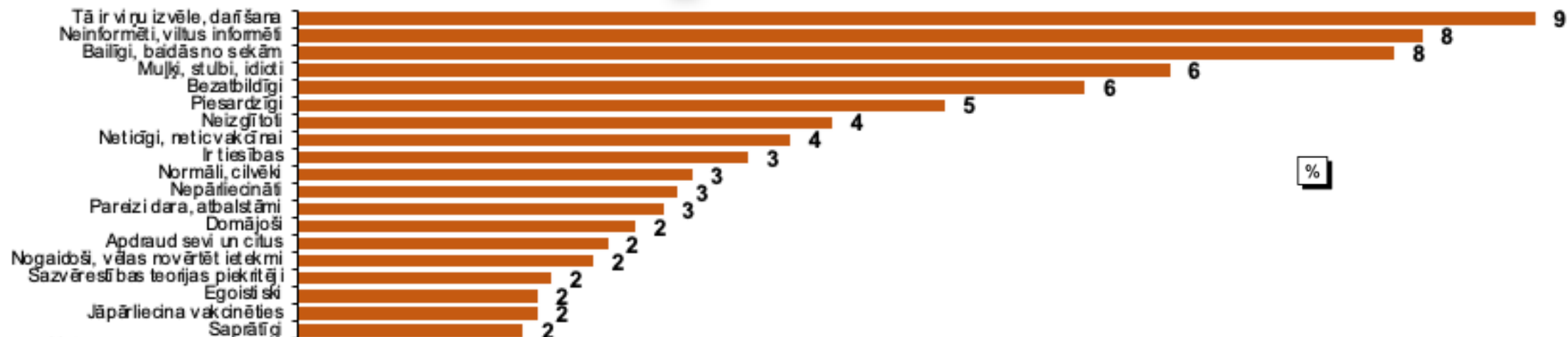
Bāzes: visi respondenti

Ar ko asociējas tie, kas vēlas vakcinēties un tie, kas nevēlas

X1. "Cilvēki, kuri vēlas vakcinēties pret COVID-19 pēc iespējas ātrāk, ir..."

X2. "Cilvēki, kuri atsakās vakcinēties pret COVID-19, ir..."

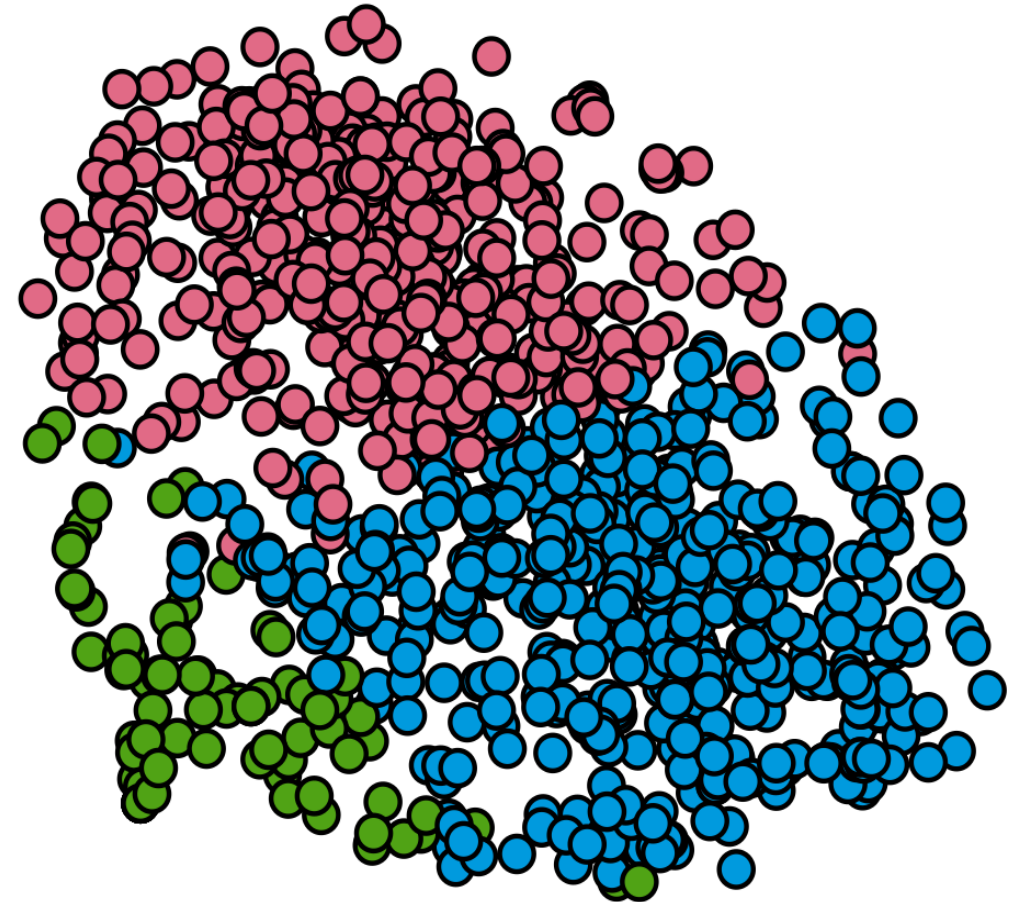
*Tā kā katrs respondents varēja minēt vairākas atbildes, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

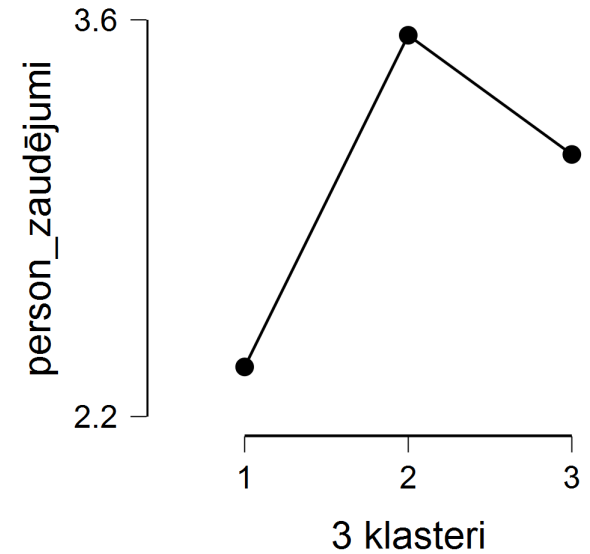
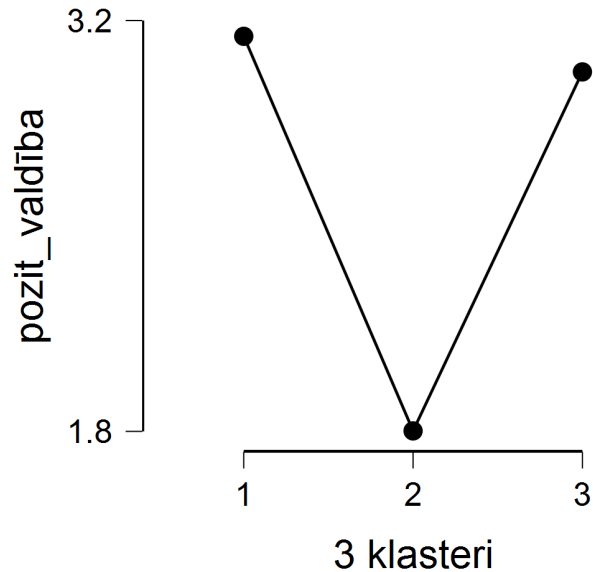
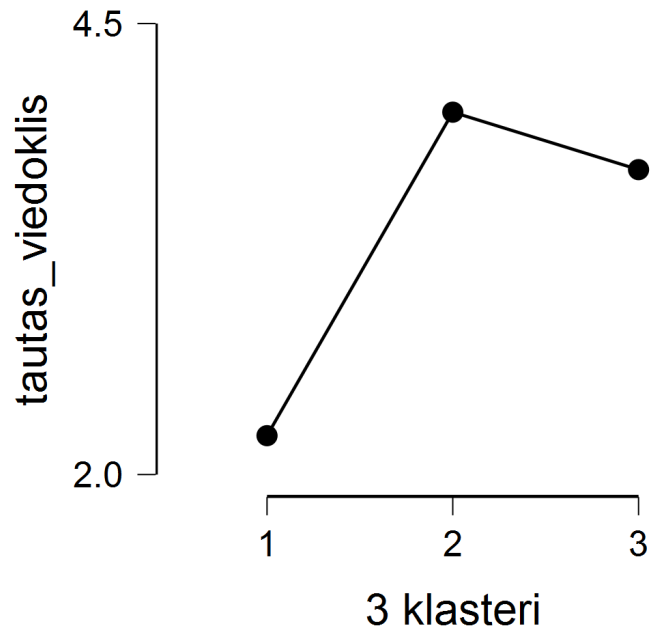
Klasteranalīze

Respondenti tika sadalīti grupās pēc tā, cik līdzīgi domā par «COVID-19 un pašreizējo situāciju kopumā».

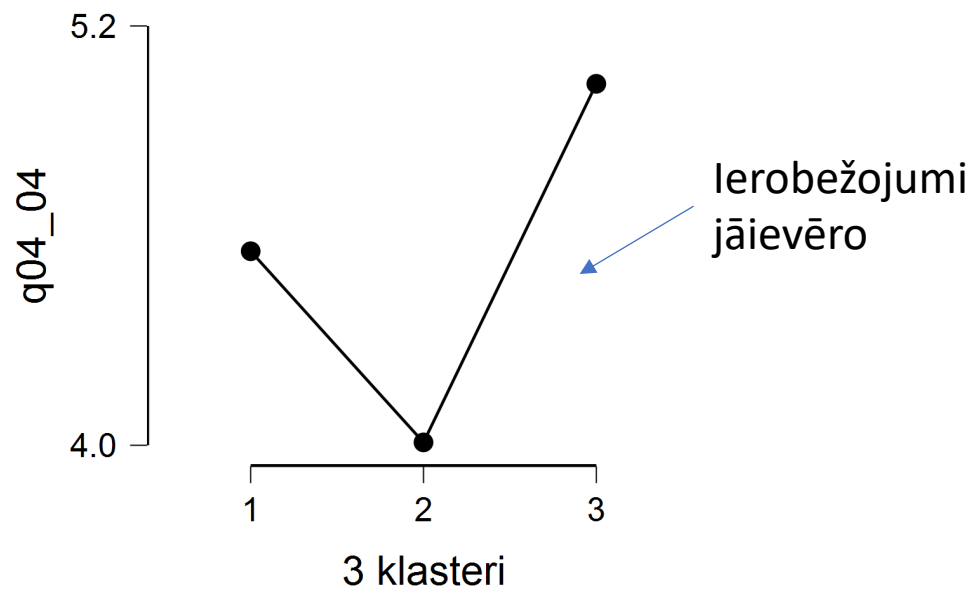
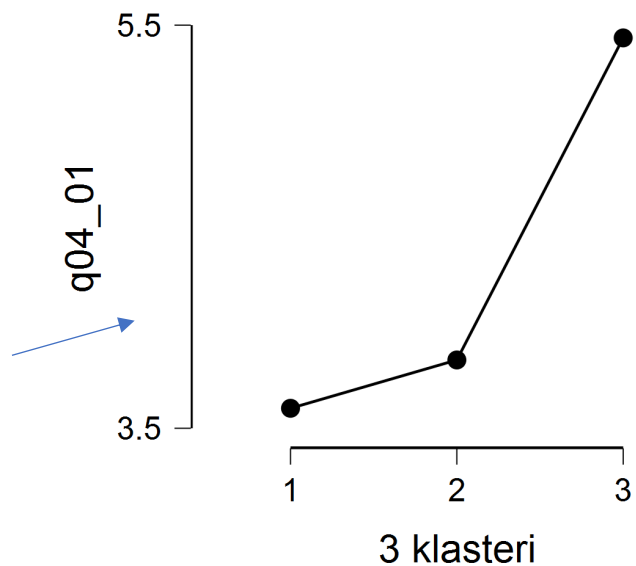
Klasteru biežuma tabula

Klasteri	Biežumi	Procenti
1	87	8.66
2	484	48.16
3	434	43.18
Kopā	1005	100.00

Tuvāko 12 mēnešu laikā COVID-19 izplatīšanās tiks apturēta

Klasteru raksturojums

1. Labticīgi fatālisti – gaida no citiem. Lielāka varbūtība, ka valoda ģimenē – krievu, nedaudz vecāki, vidēji ap 50, mazāk meklē informāciju, mazāk aktīvi soc. tīklos.
2. Šaubīgie ciniķi. Lielāka varbūtība, ka valoda ģimenē – krievu, relatīvi aktīvi meklē informāciju, relatīvi aktīvi soc. tīklos.
3. Konstruktīvie rozā brillu īpašnieki. Lielāka varbūtība, ka valoda ģimenē – latviešu, visai aktīvi meklē informāciju, aktīvi soc. tīklos.

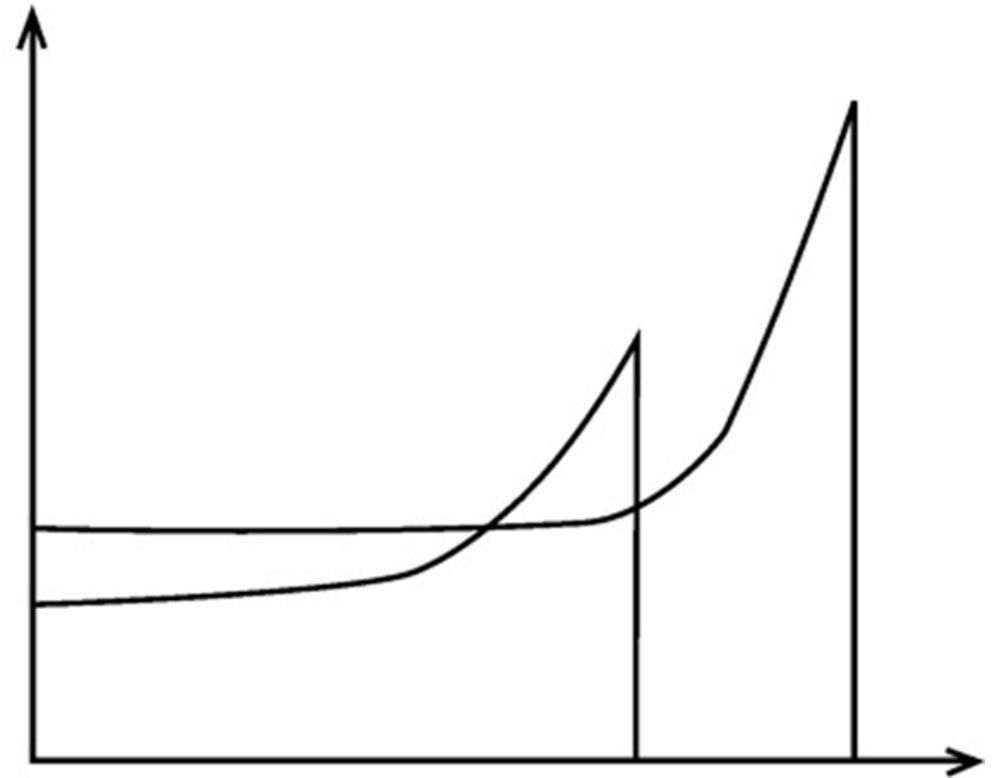
Kāpēc neievēro ierobežojumus?

- Nav uzticamu datu pa ierobežojumu ievērošanu (t.i., pieejami tikai «anekdotiskie dati» vai pašvērtējums)
- Vairums cilvēku pozitīvi attiecas pret centieniem apkarot Covid

Kāpēc neievēro ierobežojumus?

- **Psiholoģija:**

- Neadekvāti novērtē riskus
  - Domā, ka viņus apdraud svešinieki, bet pazīstamie neapdraud
  - Uzskata, ka pašiem risks saslimt ir neliels
- Individīdi paši savu rīcību nespēj objektīvi izvērtēt
- Subjektīvā diskontēšana («tikai šoreiz» un «no vienas reizes jau nekas nemainīsies» - ilgtermiņa mērķi ir skaidri, bet īstermiņa vajadzības ir skaudrākas)

Kāpēc neievēro ierobežojumus?

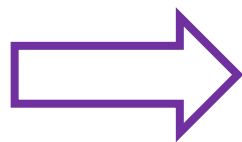
- Psiholoģija:
  - Neadekvāti novērtē riskus
    - Domā, ka viņus apdraud svešinieki, bet pazīstamie neapdraud (bet ir otrādi)
    - Uzskata, ka pašiem risks saslimt ir neliels
  - Individīdi paši savu rīcību nespēj objektīvi izvērtēt
  - Subjektīvā diskontēšana («tikai šoreiz» un «no vienas reizes jau nekas nemainīsies»)
- **Kultūras un sociālais spiediens**
  - Hierarhijas (priekšniekam, draugam grūti atteikt)
  - Neērti (ko par mani padomās, kauns)
  - Reizēm nav iespējams izvairīties no kontakta (darba dzīve neapstājas)
  - Aizdomas par politisku motivāciju (grupu intereses)

Ko darīt, lai cilvēki ievērotu ierobežojumus?

- **Bailes strādā!** – reāls personisks apdraudējums
- **Mērķa skaidrība:** kas ir tā situācija, uz ko mēs tiecamies īsā/vidējā/tālajā perspektīvā
- **Zinātnē, pierādījumos balstīti mērķi**
- **Uzdevumu viennozīmība,** lai mazinātu interpretācijas iespēju/vēlmi
- **Vides/sociālais dizains** strādā labāk nekā pārlicināšana (barjeras, slēgti veikali, svītras pie kasēm)
- **«Spogulis»** – kaut kas, kas ļauj novērtēt, vai es rīkojos pareizi (policija, dežuranti, kontrole – sodīšanas funkcija nav svarīgākā)
- **Scenāriji un «skripti»** – kā rīkoties problēmsituācijās (lai pašam nav jāizdomā), piemēram, kā sasveicināties

Vizualizēt vīrusu

NARVESEN

7⁰⁰ - 23⁰⁰

PUSDIENU KOMPLEKTS
1 + 2 + 3 = 3.50 €
MAXIMA express

PUSDIENU KOMP
1 + 2 + 3
MAXIMA express

10.70